

Performance Analysis of the Turkish Egg Industry Over the Last Ten Years

Aynur Kılıç Uluocak^{1*}, Hasan Eleroğlu²

¹Department of Plant and Animal Production, Sivas Technical Sciences Vocational School, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas Türkiye, aynuruluocak58@hotmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8231-8062>

²Department of Plant and Animal Production, Sivas Technical Sciences Vocational School, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas Türkiye, eleroglu@cumhuriyet.edu.tr; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1032-9833>

*Corresponding Author

Abstract

In this study, the performance of the Turkish egg industry between 2016 and 2025 was evaluated in terms of production, consumption, exports, and economic indicators. Data obtained from the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT), Central Union of Egg Producers of Türkiye (YUM-BİR), FAO statistics, and sectoral reports were used in the research. Egg production volume, laying hen population, per capita consumption, export performance, and changes in feed costs were analyzed. According to the findings, Türkiye has shown significant growth in egg production over the last decade and has become one of the leading countries in global egg production. Continuous increases were observed particularly in production and exports during the 2016–2023 period. However, rising feed costs, avian influenza risks, energy expenses, and export restrictions negatively affected the sector during 2024–2025. As a result, it was concluded that increasing domestic feed raw material production, strengthening biosecurity measures, and maintaining stable export policies are essential for the sustainable growth of the Turkish egg industry.

Keywords: Türkiye, egg industry, production performance, export, sustainability

Türkiye Yumurta Endüstrisinin Son 10 Yıllık Performans Analizi

Özet

Bu çalışmada Türkiye yumurta endüstrisinin 2016–2025 yılları arasındaki performansı üretim, tüketim, ihracat ve ekonomik göstergeler açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (YUM-BİR), FAO verileri ve sektörel raporlardan yararlanılmıştır. Çalışmada yumurta üretim miktarı, yumurtacı tavuk varlığı, kişi başı tüketim, ihracat performansı ve yem maliyetlerindeki değişimler incelenmiştir. Bulgulara göre Türkiye, son on yılda yumurta üretiminde önemli bir büyüme göstermiş ve dünya yumurta üretiminde önde gelen ülkeler arasında yer almıştır. Özellikle 2016–2023 döneminde üretim ve ihracatta sürekli artış gözlenmiştir. Ancak 2024–2025 yıllarında yem maliyetlerindeki yükseliş, kuş gribi riskleri, enerji giderleri ve ihracat kısıtlamaları sektör üzerinde olumsuz etkiler oluşturmuştur. Sonuç olarak Türkiye yumurta sektörünün sürdürülebilir büyümesi için yerli yem hammaddesi üretiminin artırılması, biyogüvenlik uygulamalarının güçlendirilmesi ve ihracat politikalarının istikrarlı şekilde yürütülmesi gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, yumurta endüstrisi, üretim performansı, ihracat, sürdürülebilirlik

Giriş

Yumurta, içerdiği yüksek kaliteli protein, vitamin ve mineral maddeler nedeniyle insan beslenmesinde önemli bir hayvansal protein kaynağıdır. Ekonomik olması, kolay ulaşılabilirliği ve yüksek biyolojik değeri sayesinde dünya genelinde yaygın olarak tüketilmektedir. Kanatlı hayvancılık sektörü içerisinde yumurta üretimi, hem ekonomik katkısı hem de gıda güvenliği açısından stratejik bir öneme sahiptir.

Türkiye yumurta sektörü son yıllarda önemli bir gelişim göstermiş ve modern üretim sistemleri sayesinde dünya yumurta üretiminde önde gelen ülkeler arasında yer almıştır. Özellikle entegre üretim tesislerinin yaygınlaşması, teknolojik yatırımların artması ve ihracat kapasitesinin gelişmesi sektörün büyümesine katkı sağlamıştır. Türkiye, yıllık yaklaşık 20 milyar adedin üzerindeki üretim kapasitesiyle dünya yumurta üretiminde ilk sıralarda yer almakta ve önemli ihracatçı ülkeler arasında bulunmaktadır.

2016–2025 döneminde sektörde üretim miktarı, yumurtacı tavuk varlığı ve ihracat hacminde genel olarak artış gözlenmiştir. Bununla birlikte yem hammaddesi maliyetlerindeki yükseliş, döviz kuru dalgalanmaları, enerji giderleri, kuş gribi vakaları ve ihracat düzenlemeleri sektörün sürdürülebilirliği üzerinde baskı oluşturmuştur. Özellikle yem giderlerinin toplam üretim maliyetlerinin büyük bölümünü oluşturması, sektörün ekonomik kırılganlığını artırmıştır.

Dünya genelinde artan nüfus ve protein ihtiyacı, yumurta sektörünün gelecekte daha da önem kazanacağını göstermektedir. Bu nedenle Türkiye yumurta endüstrisinin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve son yıllardaki performans değişimlerinin ortaya konulması önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye yumurta endüstrisinin 2016–2025 yılları arasındaki performansını üretim, tüketim, ihracat ve ekonomik göstergeler açısından incelemek; sektörün gelişim sürecini değerlendirmek ve sürdürülebilir büyüme yönelik öneriler sunmaktır.

Materyal ve Yöntem

Veri Kaynakları

Bu çalışmada Türkiye yumurta endüstrisinin 2016–2025 yılları arasındaki performansının değerlendirilmesi amacıyla çeşitli resmi kurum ve sektörel kaynaklardan elde edilen ikincil veriler kullanılmıştır. Araştırmanın temel veri kaynaklarını Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri, Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (YUM-BİR) raporları, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı istatistikleri ve çeşitli sektörel değerlendirme raporları oluşturmuştur. Ayrıca konu ile ilgili ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar incelenerek literatür desteği sağlanmıştır.

TÜİK verilerinden yumurta üretim miktarı, tavuk sayısı ve dış ticaret istatistikleri elde edilirken, YUM-BİR raporlarından sektörün üretim kapasitesi, ihracat performansı ve sektörel gelişimine ilişkin bilgiler alınmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı kaynaklarından ise kanatlı hayvancılık sektörüne ilişkin güncel değerlendirmeler ve destek politikaları incelenmiştir. Bunun yanında sektörel raporlar ve akademik yayınlardan yararlanılarak ekonomik gelişmeler, yem maliyetleri ve sürdürülebilirlik uygulamaları değerlendirilmiştir.

İncelenen Göstergeler

Araştırma kapsamında Türkiye yumurta endüstrisinin performansını ortaya koymak amacıyla çeşitli üretim ve ekonomik göstergeler incelenmiştir. Bu doğrultuda yıllık yumurta üretim miktarı sektörün üretim kapasitesini değerlendirmek amacıyla analiz edilmiştir. Ayrıca yumurtacı tavuk sayısındaki değişimler incelenerek üretim altyapısındaki gelişmeler ortaya konulmuştur.

Kişi başı yumurta tüketim miktarı değerlendirilerek toplumun tüketim eğilimleri ve yumurtanın beslenmedeki yeri analiz edilmiştir. Bunun yanında sektörün dış ticaret performansını belirlemek amacıyla yumurta ihracat miktarı ve ihracat gelirleri incelenmiştir.

Sektörün ekonomik sürdürülebilirliği açısından önemli olan karma yem maliyetleri ve üretici fiyatları da araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Özellikle yem hammaddesi fiyatlarındaki değişimlerin üretim maliyetleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca ithalat–ihracat dengesi incelenerek sektörün dış ticaret yapısı analiz edilmiştir.

İncelenen temel göstergeler aşağıda özetlenmiştir:

- Yumurta üretim miktarı
- Yumurtacı tavuk sayısı
- Kişi başı yumurta tüketimi
- İhracat miktarı ve ihracat değeri
- Yem maliyetleri
- Üretici fiyatları
- İthalat–ihracat dengesi

Analiz Yöntemi

Araştırmada elde edilen veriler tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir. Öncelikle 2016–2025 yılları arasındaki veriler yıllara göre sınıflandırılmış ve karşılaştırmalı analiz yöntemiyle incelenmiştir. Üretim, tüketim, ihracat ve ekonomik göstergelerde meydana gelen değişimler yüzdesel değişim oranları kullanılarak değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde tablo ve grafiklerden yararlanılmış, sektörün yıllar içerisindeki gelişim eğilimi görsel olarak ortaya konulmuştur. Özellikle üretim miktarı, ihracat hacmi ve yem maliyetlerindeki değişimler karşılaştırmalı tablolar yardımıyla değerlendirilmiştir.

Ayrıca sektörde yaşanan ekonomik dalgalanmalar, yem fiyatlarındaki artışlar, biyogüvenlik riskleri ve ihracat politikalarının sektör performansı üzerindeki etkileri literatür bulguları doğrultusunda tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlar önceki çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmış ve sektörün mevcut durumu ile geleceğe yönelik gelişim potansiyeli değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Türkiye’de Yumurta Üretiminin Gelişimi

Türkiye yumurta sektörü 2016–2025 döneminde üretim kapasitesi açısından önemli bir gelişim göstermiştir. Modern üretim sistemlerinin yaygınlaşması, entegre tesis yatırımlarının artması ve ihracat talebinin yükselmesi

üretim miktarındaki artışta etkili olmuştur. Özellikle 2016–2023 yılları arasında üretimde düzenli bir büyüme eğilimi görülmüştür. Ancak 2024 ve 2025 yıllarında yem maliyetleri, kuş gribi riskleri ve ihracat düzenlemeleri nedeniyle üretimde gerileme meydana gelmiştir.

Türkiye, yıllık yaklaşık 20 milyar adedin üzerindeki üretim kapasitesi ile dünya yumurta üretiminde ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Özellikle Orta Doğu ve yakın coğrafyalara yapılan ihracat sektörün büyümesine katkı sağlamıştır. Üretimdeki artış aynı zamanda modern kümes sistemleri ve otomasyon teknolojilerinin yaygınlaşması ile ilişkilendirilmektedir.

Tablo 1. Türkiye’de Yumurta Üretim Miktarının Yıllara Göre Değişimi (2016–2025)

Yıl	Üretim (Milyar Adet)	Değişim (%)
2016	18.5	—
2017	19.0	2.7
2018	19.6	3.2
2019	20.1	2.6
2020	20.6	2.5
2021	21.1	2.4
2022	21.8	3.3
2023	22.3	2.2
2024	21.2	-4.9
2025	19.9	-6.0

Tavuk Varlığı ve İşletme Kapasitesi

Yumurtacı tavuk sayısı, üretim kapasitesinin temel göstergelerinden biridir. Türkiye’de yumurtacı tavuk varlığı 2016–2023 döneminde sürekli artış göstermiştir. Özellikle büyük ölçekli entegre işletmelerin yaygınlaşması üretim kapasitesini artırmıştır. Ancak son yıllarda yüksek maliyetler ve hastalık riskleri nedeniyle tavuk varlığında azalma görülmüştür.

Türkiye’de özellikle kafes sistemleri, otomatik yemleme sistemleri ve çevre kontrollü kümes teknolojileri yaygın olarak kullanılmaktadır. Entegre işletmelerin artışı üretim verimliliğini artırırken biyogüvenlik uygulamalarının gelişmesine de katkı sağlamıştır.

Tablo 2. Türkiye’de Yumurtacı Tavuk Sayısı (2016–2025)

Yıl	Yumurtacı Tavuk Sayısı (Milyon Baş)
2016	110
2017	115
2018	118
2019	121
2020	124
2021	126
2022	129
2023	132
2024	128
2025	122

Kişi Başı Yumurta Tüketimi

Türkiye’de kişi başı yumurta tüketimi son on yılda artış göstermiştir. Yumurtanın ekonomik ve kaliteli bir protein kaynağı olması tüketim artışında etkili olmuştur. Ayrıca sağlıklı beslenme bilincinin artması da yumurta tüketimini desteklemiştir.

Türkiye’de kişi başı tüketim dünya ortalamasına yakın seviyelere ulaşmıştır. Özellikle pandemi döneminde protein tüketimine verilen önemin artması yumurta tüketiminde yükselişe neden olmuştur. Ancak son yıllarda fiyat artışları tüketim üzerinde baskı oluşturmuştur.

İhracat Performansı

Türkiye yumurta ihracatında dünya çapında önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Özellikle Irak, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve Afrika ülkeleri önemli ihracat pazarları arasında bulunmaktadır. İhracat performansındaki artış sektörün ekonomik büyümesine önemli katkı sağlamıştır.

Son yıllarda ihracat kısıtlamaları, ticari düzenlemeler ve bölgesel siyasi gelişmeler ihracat performansını olumsuz etkilemiştir. Özellikle bazı ülkelerde uygulanan ithalat kotaları ve lojistik sorunlar sektör açısından risk oluşturmuştur.

Tablo 3. Türkiye’de Kişi Başı Yumurta Tüketimi (2016–2025)

Yıl	Tüketim (Adet/Kişi/Yıl)
2016	210
2017	215
2018	223
2019	230
2020	235
2021	242
2022	248
2023	255
2024	250
2025	246

Tablo 4. Türkiye’nin Yumurta İhracat Performansı (2016–2025)

Yıl	İhracat (Milyar Adet)	İhracat Geliri (Milyon \$)
2016	3.2	280
2017	3.5	300
2018	3.8	320
2019	4.0	340
2020	4.1	355
2021	4.3	370
2022	4.5	395
2023	4.7	420
2024	4.2	398
2025	3.8	360

Yem Maliyetleri ve Ekonomik Sorunlar

Yumurta üretim maliyetlerinin en büyük bölümünü yem giderleri oluşturmaktadır. Özellikle mısır ve soya fasulyesi gibi hammaddelerde dışa bağımlılık maliyetleri artırmıştır. Döviz kurundaki yükselişler yem fiyatlarının önemli ölçüde artmasına neden olmuştur.

Enerji maliyetleri, işçilik giderleri ve lojistik harcamalarındaki artışlar da üretim maliyetlerini yükseltmiştir. Bu durum üretici kârlılığını azaltmış ve küçük ölçekli işletmeler üzerinde ekonomik baskı oluşturmıştır.

Tablo 5. Karma Yem Fiyatlarının Yıllara Göre Değişimi

Yıl	Ortalama Yem Fiyatı (TL/Ton)
2016	850
2017	980
2018	1250
2019	1450
2020	1650
2021	2400
2022	4200
2023	6200
2024	7800
2025	9200

Sektörde Karşılaşılan Temel Problemler

Türkiye yumurta sektörü son yıllarda çeşitli ekonomik ve biyolojik risklerle karşı karşıya kalmıştır. Özellikle yüksek patojeniteli kuş gribi vakaları sektör açısından önemli tehditlerden biri olmuştur. Hastalık riskleri bazı dönemlerde üretim kayıplarına ve ihracat kısıtlamalarına neden olmuştur.

Özellikle yem maliyetlerindeki artış sektörün en önemli ekonomik sorunu olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında üretici fiyatlarının maliyet artışlarını yeterince karşılayamaması sektörde sürdürülebilirlik sorunlarına yol açmaktadır.

Sürdürülebilirlik ve Gelecek Perspektifi

Son yıllarda sürdürülebilir üretim uygulamaları yumurta sektöründe daha fazla önem kazanmıştır. Hayvan refahı uygulamaları, biyogüvenlik önlemleri ve çevre dostu üretim sistemleri sektörün geleceği açısından kritik görülmektedir.

Güneş enerjisi sistemleri, otomatik iklimlendirme teknolojileri ve çevre dostu üretim modelleri sektörde yaygınlaşmaya başlamıştır. Bunun yanında antibiyotik kullanımının azaltılması ve sürdürülebilir yem kaynaklarının geliştirilmesi gelecekte sektör açısından önemli konular arasında yer almaktadır.

Tablo 6. Türkiye Yumurta Sektörünün Başlıca Sorunları

Problem	Sektöre Etkisi
Yem maliyetleri	Üretim maliyetlerinde artış
Kuş gribi riski	Üretim ve ihracat kaybı
Döviz kuru dalgalanmaları	Girdi maliyetlerinde artış
Enerji maliyetleri	Karlılıkta azalma
İhracat kısıtlamaları	Dış ticaret hacminde düşüş
Piyasa dalgalanmaları	Fiyat istikrarsızlığı

Tablo 7. Sürdürülebilirlik Uygulamaları ve Amaçları

Uygulama	Amaç
Biyogüvenlik sistemleri	Hastalık riskini azaltma
Hayvan refahı uygulamaları	Verimlilik ve kalite artışı
Yenilenebilir enerji kullanımı	Enerji maliyetlerini azaltma
Atık yönetimi	Çevresel sürdürülebilirlik
Su tasarrufu sistemleri	Doğal kaynakların korunması

Sonuç ve Öneriler

Genel Değerlendirme

Türkiye yumurta endüstrisi, 2016–2025 döneminde üretim kapasitesi, ihracat hacmi ve teknolojik altyapı açısından önemli gelişmeler göstermiştir. Son on yıllık süreçte yumurta üretim miktarında genel olarak artış eğilimi görülmüş, özellikle 2016–2023 yılları arasında sektör istikrarlı bir büyüme süreci yaşamıştır. Modern kümes sistemlerinin yaygınlaşması, entegre işletmelerin artışı ve ihracat kapasitesinin gelişmesi sektörün büyümesine önemli katkılar sağlamıştır.

Türkiye, yıllık yaklaşık 20 milyar adedin üzerindeki yumurta üretimi ile dünya yumurta üretiminde önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır. Ayrıca Orta Doğu başta olmak üzere birçok ülkeye gerçekleştirilen ihracat sayesinde dünya yumurta ticaretinde önemli bir konuma ulaşmıştır. Özellikle Irak, Körfez ülkeleri ve bazı Afrika ülkeleri Türkiye'nin başlıca ihracat pazarlarını oluşturmaktadır.

Bununla birlikte son yıllarda sektörde bazı yapısal ve ekonomik sorunlar daha belirgin hale gelmiştir. Yem hammaddelerinde dışa bağımlılık, döviz kuru dalgalanmaları, enerji maliyetlerindeki artış ve lojistik giderleri üretim maliyetlerini önemli ölçüde yükseltmiştir. Özellikle karma yem fiyatlarındaki hızlı artış üretici karlılığını azaltmış ve küçük ölçekli işletmeler üzerinde ekonomik baskı oluşturmuştur.

Ayrıca kuş gribi gibi biyogüvenlik riskleri, dönemsel ihracat kısıtlamaları ve piyasa dalgalanmaları sektörün sürdürülebilirliği açısından önemli tehditler arasında yer almıştır. Buna rağmen Türkiye yumurta sektörü sahip olduğu üretim kapasitesi, modern teknolojik altyapısı ve ihracat potansiyeli sayesinde küresel pazarda rekabet gücünü korumayı sürdürmektedir.

Sonuç olarak Türkiye yumurta endüstrisi, son on yılda önemli bir gelişim göstermiş ancak sürdürülebilir büyümenin devam edebilmesi için ekonomik, teknik ve yapısal sorunların çözümüne yönelik yeni stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sektöre Yönelik Öneriler

Türkiye yumurta sektörünün sürdürülebilir gelişiminin sağlanabilmesi amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Yerli Yem Hammaddesi Üretiminin Artırılması

Yem maliyetleri üretim giderlerinin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle mısır, soya fasulyesi ve diğer yem hammaddelerinde yerli üretimin artırılması büyük önem taşımaktadır. Yem hammaddelerinde dışa bağımlılığın azaltılması sektörün ekonomik kırılganlığını düşürecektir.

İhracat Politikalarının Geliştirilmesi

İhracat sektörün büyümesinde temel unsurlardan biridir. Bu nedenle ihracat süreçlerinde sürdürülebilir ve istikrarlı politikaların uygulanması gerekmektedir. Yeni pazar arayışlarının desteklenmesi ve dış ticaret kısıtlamalarının minimize edilmesi sektörün rekabet gücünü artıracaktır.

Üretici Desteklerinin Artırılması

Üreticilere yönelik yem, enerji ve kredi desteklerinin artırılması sektörün ekonomik sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin korunmasına yönelik teşvik politikaları önem taşımaktadır.

Biyogüvenlik Yatırımlarının Güçlendirilmesi

Kuş gribi ve diğer hastalık risklerinin azaltılması amacıyla biyogüvenlik uygulamalarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Modern dezenfeksiyon sistemleri, kontrollü giriş uygulamaları ve düzenli sağlık kontrolleri sektör açısından kritik öneme sahiptir.

Sürdürülebilir Üretim Modellerinin Yaygınlaştırılması

Çevresel sürdürülebilirlik açısından yenilenebilir enerji sistemleri, atık yönetimi uygulamaları ve su tasarrufu sağlayan teknolojilerin kullanımının artırılması gerekmektedir. Ayrıca hayvan refahı uygulamalarının geliştirilmesi hem üretim kalitesini hem de uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü olumlu yönde etkileyecektir.

Üniversite-Sektör İş Birliğinin Güçlendirilmesi

Sektörde verimlilik artışı ve teknolojik gelişimin desteklenmesi amacıyla üniversiteler ile sektör kuruluşları arasındaki iş birliğinin artırılması önemlidir. Bilimsel araştırmaların üretim süreçlerine entegrasyonu sektörün uzun vadeli gelişimine katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Akbay, C., Boz, İ., & Yıldız, M. (2021). Türkiye’de Kanatlı Hayvancılık Sektörünün Ekonomik Yapısı ve Gelişimi. *Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 45–58.
- Demir, P., & Aydın, E. (2020). Türkiye’de Yumurta Üretim ve Tüketim Eğilimlerinin Değerlendirilmesi. *Hayvansal Üretim Dergisi*, 61(1), 15–24.
- FAO Poultry Sector Reports and Global Egg Production Statistics.
FAOSTAT Database
- Karadaş, K., & Birinci, A. (2019). Kanatlı Sektöründe Yem Maliyetlerinin Ekonomik Etkileri. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 6(3), 401–409.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) , Sektörel Değerlendirme Raporları ve Kanatlı Hayvancılık İstatistikleri (2016–2025).
- Yılmaz, H., & Şahin, A. (2022). Türkiye’de Yumurta İhracatının Gelişimi ve Dış Ticaret Analizi. *Uluslararası Tarım ve Gıda Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 72–84.
- Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (YUM-BİR)

